

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Zdeňka Kühna, a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobců: **a) M. I., b) nezl. M. I.,** zastoupen žalobkyní ad a) jako zákonnou zástupkyní, zastoupených Mgr. Bc. Ivem Nejezchlebem, advokátem se sídlem Joštova 4, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 12. 2007, č. j. OAM-1-884/VL-20-11-2007, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 5. 2009, č. j. 61 Az 117/2007 – 21,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne ze dne 29. 5. 2009, č. j. 61 Az 117/2007 - 21, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobci jako stěžovatelé domáhají zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, jímž byla zamítnuta jejich žaloba proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť jmenovaní neuvedli žádné azylově relevantní důvody.

Proti tomuto rozhodnutí brojili stěžovatelé žalobou, v níž namítali především to, že se žalovaný dostatečně nezabýval otázkou, zda jim v případě návratu do vlasti hrozí

vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Poukázali na skutečnost, že příčinou jejich odchodu z Ruska byly aktivity zločinecké skupiny, která prvé stěžovatelce mimo jiné vyhrožovala únosem jejího nezletilého syna (druhý stěžovatel), přičemž příslušné státní orgány nebyly schopny zajistit jejich bezpečnost. Stěžovatelé uvedli, že: „*státem nestíhaný únos dítěte by byl bezesporu v rozporu s mezinárodními závazky*“, a odkázali v této souvislosti na čl. 3 a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Krajský soud dospěl k závěru, že důvody uvedené prvou stěžovatelkou v žádosti o azyl (nátlak a výhružky soukromých osob v jejich vlasti a snaha o legalizaci jejich pobytu na území České republiky) nelze podřadit pod důvody dle § 12 zákona o azylu, a že jmenovaná neuvedla žádné skutečnosti, které by svědčily o tom, že jí a jejímu synovi hrozí v případě návratu vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Soud dále připomněl, že se prvá stěžovatelka v Rusku neobrátila se svými problémy na policii pouze z důvodu vysoké míry korupce a na základě domněnky o propojení policie a organizovaného zločinu, a ani se nepokusila své problémy řešit přestěhováním na jiné místo ve své vlasti. Krajský soud rovněž uvedl, že si žalovaný v daném případě obstaral dostatek podkladů pro rozhodnutí a v této souvislosti odkázal na několik zpráv o situaci v zemi původu stěžovatelů. Podle krajského soudu tedy žalovaný postupoval správně, zamítl-li jejich žádost jako zjevně nedůvodnou.

Stěžovatelé kasační stížnost opírají o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelé především namítají, že se krajský soud dostatečně nevypořádal s jejich tvrzením ohledně nesprávnosti závěrů žalovaného o neexistenci důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, respektive s namítaným nedostatečným zhodnocením možnosti udělení této formy mezinárodní ochrany. Prvá stěžovatelka již ve správním řízení uváděla, že důvodem jejich emigrace byly potíže s osobami, které po ní jako podnikatelce požadovaly placení „výpalného“ a vyhrožovaly jí únosem jejího nezletilého syna, přičemž ruské státní orgány nebyly schopny jim před těmito aktivitami organizovaného zločinu poskytnout ochranu. Tyto skutečnosti žalovaný přes jejich relevanci pro možnost udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu nebo doplňkové ochrany podle §14a téhož předpisu vůbec nezohlednil. Stěžovatelé přitom zdůrazňují, že podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu je možné žádost o mezinárodní ochranu zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu pouze tehdy, je-li zjevně nedůvodná jak z hlediska azylu, tak i pokud jde o důvody pro udělení doplňkové ochrany. V dané věci však ve správním rozhodnutí nejsou uvedeny důvody, pro které žalovaný považoval jejich žádost ve vztahu k doplňkové ochraně za zjevně nedůvodnou. Krajskému soudu pak stěžovatelé vytýkají, že se s námitkou nesprávného posouzení doplňkové ochrany ve správním řízení dostatečně nevypořádal, když pouze odkázal na odůvodnění rozhodnutí žalovaného s tím, že toto považuje za dostatečné. Stěžovatelé tak považují jak napadený rozsudek, tak i správní rozhodnutí za nepřezkoumatelné.

Z výše uvedených důvodů stěžovatelé navrhují, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti podaném před jejím doplněním ze dne 27. 1. 2010 navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Kasační stížnost je dle § 102 s. ř. s. zásadně přípustná, s výjimkou případů taxativně vypočtených v § 104 s. ř. s, pokud splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Stěžovatelé v kasační stížnosti namítají, že žalovaný jejich situaci neposoudil z hlediska důvodů pro udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, aniž by však tuto námitku uplatnili v řízení před krajským soudem, přestože tak nepochybně mohli učinit. Jmenovaní dále namítají též nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného, a to patrně pro nedostatek důvodů. K tomu je třeba připomenout, že podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. je v řízení o kasační stížnosti relevantní toliko nepřezkoumatelnost správního rozhodnutí pro jeho nesrozumitelnost. Stěžovatelé však neuvádějí, v čem je dle jejich názoru rozhodnutí žalovaného nesrozumitelné. Uvedené stížní námitky je tedy nutné považovat za nepřípustné ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. Ve zbývajícím rozsahu je kasační stížnost vzhledem ke splnění formálních náležitostí a podmínek řízení přípustná.

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Vymezením institutu nepřijatelnosti se soud již podrobně zabýval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz). V projednávané věci stěžovatelé namítají zejména zásadní pochybení krajského soudu spočívající v nedostatečném vypořádání žalobních bodů, přičemž důvodnost této námitky, jíž nelze ve fázi hodnocení přijatelnosti jednoznačně vyloučit, může mít dopad do jejich hmotně právního postavení. Nejvyšší správní soud proto shledal kasační stížnost přijatelnou.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud úvodem konstatuje, že ačkoliv stěžovatelé konkrétní stížní námitky nepodřadili příslušným zákonným ustanovením, z jejich obsahu je patrné, že ve vztahu k možnosti udělení doplňkové mezinárodní ochrany podle § 14a zákona o azylu je namítáno jednak nesprávné posouzení této právní otázky krajským soudem (§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.), a dále nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu v důsledku nedostatečného vypořádání uplatněných žalobních námitek (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.).

Z uvedených námitek je nutné posoudit nejprve tvrzenou nepřezkoumatelnost. Nutnost přednostního posouzení námitky nepřezkoumatelnosti vyplývá z povahy věci, neboť pouze přezkoumatelné rozhodnutí je způsobilé být předmětem hodnocení z hlediska

tvrzených nezákonností či vad předcházejícího soudního řízení (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 28. 8. 2009, č. j. 2 Azs 47/2009 – 71).

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížností brojit proti nepřezkoumatelnosti rozhodnutí krajského soudu spočívající v jeho nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z judikatury zdejšího soudu vyplývá, že za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost lze obecně považovat takové rozhodnutí soudu, z jehož výroku nelze zjistit, jak vlastně soud ve věci rozhodl, tj. zda žalobu zamítl, odmítl nebo jí vyhověl, případně jehož výrok je vnitřně rozporný. Pod tento pojem spadají i případy, kdy nelze rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán (srov. rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75).

Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je dána zejména tehdy, pokud soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem (srov. rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75), nebo pokud zcela opomenul některý z žalobních bodů (srov. rozsudek ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007 – 58, rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 – 73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74). Nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů je rozhodnutí i tehdy, když se soud ztotožnil se závěry správního orgánu a označil je za správné, nevypořádal se ale s věcnými či právními námitkami v žalobě uplatněnými proti takovým závěrům (srov. rozsudek ze dne 23. 12. 2005, č. j. 4 As 13/2004 – 55), respektive pokud z jeho odůvodnění není zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby (srov. rozsudek ze dne 14. 7. 2005, čj. 2 Afs 24/2005 – 44).

K otázce náležitého vypořádání námitek účastníků soudního řízení se v obecné rovině vyslovil i Ústavní soud, jenž v nálezu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08 (dostupný na http://nalus.usoud.cz), konstatoval, že soudy jsou povinny své rozhodnutí řádně odůvodnit; jsou povinny též vysvětlit, proč se určitou námitkou účastníka řízení nezabývaly. Pokud tak nepostupují, porušují právo na spravedlivý proces garantované čl. 36 odst. 1 Listiny.

V projednávané věci stěžovatelé v řízení před krajským soudem poukázali na to, že prvé stěžovatelce bylo ve vlasti vyhrožováno únosem jejího syna, a naznačili, že pokud by k takovému únosu skutečně došlo, místní policie by patrně nepodnikla potřebná opatření a nevedla náležité vyšetřování. Z uvedeného stěžovatelé dovodili, že by jejich nucený návrat do Ruska byl v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, přičemž výslovně odkázali na čl. 3 a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Přestože tedy uvedený žalobní bod není výslovně vztažen k některému z ustanovení zákona o azylu, která zakotvují důvody pro udělení doplňkové ochrany, z jeho obsahu je zřejmé, že stěžovatelé namítali existenci rizika vážné újmy v důsledku jejich navrácení do vlasti ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

Krajský soud v rekapitulační části rozsudku shrnul obsah podané žaloby, a to včetně výše uvedené námitky rozporu s mezinárodními závazky. V části věnované vlastnímu odůvodnění však ve věci doplňkové ochrany pouze konstatoval, že stěžovatelé ve správním řízení neuvedli žádných skutečností svědčících ve prospěch jejího udělení, a dále připomněl, že původci jejich problémů byly soukromé osoby, před jejichž aktivitami se prvá stěžovatelka nepokusila vyhledat ochranu u místních orgánů, ani nevyužila možnosti řešit své problémy přestěhováním do jiné části státu.

Nejvyšší správní soud se především nemůže ztotožnit se závěrem krajského soudu, že prvá stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti relevantní z hlediska doplňkové ochrany, neboť již ve správním řízení dotyčná uváděla, že jí bylo vyhrožováno únosem jejího syna, a v žalobě posléze tuto skutečnost dala do souvislosti s hrozbou vážné újmy v důsledku rozporu jejich vycestování s mezinárodními závazky České republiky. Stěžovatelé tak v žalobě uplatnili konkrétní důvod pro udělení doplňkové ochrany, jenž dle jejich mínění nebyl žalovaným dostatečně zhodnocen, a výslovně uvedli, které mezinárodní závazky, respektive která ustanovení mezinárodních smluv, jimiž je Česká publika vázána, by byla v daném případě porušena. Krajský soud se však v odůvodnění svého rozsudku k tvrzenému rozporu vycestování stěžovatelů s mezinárodními závazky vůbec nevyjádřil a z jeho rozhodnutí tedy nelze seznat, jakým způsobem a zda vůbec o dané právní otázce uvážil. Z obsahu žaloby je přitom patrné, že tato soudem opomenutá námitka byla nepochybně jedním ze stěžejních bodů argumentace stěžovatelů ve smyslu výše citovaného rozsudku zdejšího soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 – 44.

Odkázal-li krajský soud na to, že se prvá stěžovatelka ani nepokusila využít možnosti vnitrostátní ochrany, lze konstatovat, že tato skutečnost nepochybně může mít v případech obdobných nyní projednávané věci značnou relevanci, krajský soud ji však neuvedl do bližší souvislosti s výše uvedenou žalobní námitkou a z jeho rozhodnutí není zcela jasné, jaký význam této skutečnosti přisoudil.

Nejvyšší správní soud tedy s ohledem k výše uvedenému dospívá k závěru, že pokud se krajský soud v odůvodnění svého rozsudku vůbec nezabýval namítaným rozporem vycestování stěžovatelů s mezinárodními závazky České republiky zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Chybějící úvaha krajského soudu o žalobní námitce nemůže být nahrazena kasačním soudem; bude na krajském soudu, aby se v dalším řízení opětovně zabýval těmito otázkami a ve svém rozhodnutí se k nim přezkoumatelným způsobem vyjádřil.

Na základě všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V tomto dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. března 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu